

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för veterinärmedicin och
husdjursvetenskap

Institutionen för biomedicin och veterinär
folkhälsvetenskap

Hur påverkas relationen mellan hunden och dess ägare beroende på om relationen påbörjas när hunden (*Canis familiaris*) är valp eller vuxen?

Val av kön hos hunden– påverkar det relationen?

Natalie Kantidenou

*Uppsala
2017*

Kandidatarbete 15 hp inom veterinärprogrammet

Kandidatarbete 2017:47

Hur påverkas relationen mellan hunden och dess ägare beroende på om relationen påbörjas när hunden (canis familiaris) är valp eller vuxen?

- Val av kön hos hunden – påverkar det relationen?

How is the relationship between the owner and the dog affected depending on if the relationship begins when the dog is a puppy or adult?

–Does sex of the dog affect the relationship between the owner and the dog?

Natalie Kantidenou

Handledare: Jenny Yngvesson, institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Examinator: Eva Tydén, institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap

Kandidatarbete i veterinärmedicin

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: grundnivå, G2E

Kurstitel: Självständigt arbete i veterinärmedicin

Kurskod: EX0700

Program/utbildning: Veterinärprogrammet

Utgivningsort: Uppsala

Utgivningsår: 2017

Delnummer i serien: 2017:47

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: hund, relation, beteende, social beteende, relation

Key words: canin, dog, behaviour, social behaviour, relation

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	1
SUMMARY	2
INLEDNING	3
MATERIAL OCH METOD	3
LITTERATURÖVERSIKT	
1. Hundens domesticering	4
2. <i>Vad är djurägare relation</i>	4
2.1. <i>Studier för att studera djur ägare relation</i>	4
2.2. <i>Fysiologi</i>	5
2.2.1. <i>Oxytocin</i>	5
2.2.2. <i>Kortisol</i>	5
2.2.3. <i>Hjärtfrekvens</i>	5
3. <i>Påverkas relationen av hundens ålder?</i>	6
3.1. <i>Valp</i>	6
3.1.1. <i>Prenatal period</i>	6
3.1.2. <i>Neonatal period</i>	6
3.1.3. <i>Primär period</i>	6
3.1.4 <i>Socialiseringsperiod</i>	6
3.1.5. <i>Juvenilperioden</i>	7
3.1.6. <i>Studier</i>	7
3.2. <i>Vuxen</i>	7
3.2.1. <i>SST</i>	8
3.2.2. <i>Adoption av vuxen hund från djurhem</i>	9
4. <i>Val av kön</i>	10

DISKUSSION 10

LITTERATURFÖRTECKNING 11

SAMMANFATTNING

En relation är ett samspel mellan två individer. Det samspelet kan påverkas av flera olika faktorer, vilket kan påverka styrkan i relationen. Hundens liv delas in i vissa perioder, med avseende på åldern, som är olika viktiga för att en bra relation ska skapas: den prenatala perioden, neonatala perioden, primära perioden, socialiseringsperioden, juvenil perioden, och hundens liv som vuxen. Alla perioder i hundens liv är viktiga för att det ska skapas en stark relation mellan hunden och dess ägare men det är väldigt viktigt att valpen genomgår en bra socialiseringsprocess tidigt i livet. Den processen pågår inte endast när hunden är valp utan fortsätter också i hundens vuxna liv. Därför spelar den mänskliga hanteringen en viktig roll, eftersom den kan påverka att socialiseringsprocessen blir så bra som möjligt, med rätt stimuli så att hunden blir öppen och social senare i livet. Om hunden har genomgått en bra socialiseringsprocess som valp har den en bättre chans att lyckas bli socialt öppen senare i livet, att träffa nya människor och skapa en stark relation med dem, även om den adopteras i vuxen ålder. Val av kön är inte en avgörande faktor för att skapa en stark relation.

SUMMARY

A relationship is an interaction between two individuals. The interaction can be affected by several factors that affect the strength of the relationship. A dog's life can be divided into periods, based on the dog's age, each period's importance and its effect on a dog's relationship with its owner. A dog's life can be divided into: prenatal period, neonatal period, primary period, socialisation period, juvenile period, and the dog's life as an adult. Each period is important to form a strong relationship between the dog and its owner, yet it is important that the puppy goes through a good socializing process. The socializing process continues in the dog's adult life as well and is not just restricted to the period in which the dog is still a puppy. Thus, the human management of the socializing process is of great importance since it can affect that the process is implemented in the best possible way by providing the appropriate stimulus so that the dog is outgoing and social later in life. If a dog has gone through a good socializing process as a puppy the possibilities of becoming more social later in life increase, it is more open to meet new people and developing a strong relationship with them even though they may get adopted as an adult. The sex is not a decisive factor for the social competences of a dog.

INLEDNING

Mitt arbete handlar om vilka faktorer som kan påverka relationen mellan hunden och dess ägare. Jag kommer att fokusera på om åldern spelar en viktig roll för att bygga en stark relation med hunden. Eftersom det är många hundar som blir adopterade i vuxen ålder, av familjer som verkligen älskar dem, så tycker jag att det är intressant att se om hunden kan vara lika öppen för att skapa en stark relation med sin ägare som den är om den kommer till sitt nya hem som valp. Jag kommer även att undersöka om val av kön på hunden kommer att påverka hur stark relationen mellan hunden och dess ägare kommer att bli.

En nyligen gjord intervju av George Kritikos som jobbar på hundhemmet på Rhodos säger att nu för tiden är det fler och fler hundar som lämnas till hundhem, vilket är ett problem eftersom de hundarna egentligen skulle tillhöra en familj. Orsakerna till att hundarna lämnas kan vara många t ex onormalt beteende eller bara att familjen inte har tid/råd eller inte vill ta hand om hunden längre. Han noterar även att de flesta hundarna som lämnas av familjer till hundhem är i vuxen ålder. Alla som har hundar vet att om man köper en sällskapshund brukar den vara en familjemedlem. Kan de hemlösa hundarna få chans att etablera sig i familjer och bli en del av familjen även om de kommer till familjen som vuxen hund?

Genom att ta reda på om hundens socialiseringsprocess kan vara pågående även hos en vuxen hund kan jag få mer kompetens kring om jag som en framtida veterinär ska främja adoption av vuxna hundar från djurhem när en familj vill köpa en hund. På det sättet skulle problemet med överbelagda hundhem kunna minska, och de hemlösa hundarna skulle kunna ges en chans till ett bättre liv.

SYFTET MED ARBETET

Syftet med mitt arbete är att ta reda på vad en djur-ägare-relation är och vilka faktorer kan påverka den relationen. Eftersom det är många faktorer som kan påverka detta kommer jag att begränsa mig till att undersöka om relationen påverkas om man skaffar sin hund som valp eller som vuxen.

- Kommer relationen att bli lika stark i båda fallen, och vilka faktorer ligger i så fall till grund för det?
- Jag kommer också att undersöka om man får en bättre relation med sin hund beroende på vilket kön hunden har.

MATERIAL OCH METOD

Jag har sökt i databasen web of science med följande sökord: dog* owner* relation*, age* dog* owner* relation, dog* owner* bond*, attachment* ELLER anknytning*, Human* dog* relationship*, Canis* domestication, Dog* Domestic* Human* relation*

Jag har även sökt på google scholar: "adult dog adoption", "behavior adult dog adoption", "canin domestication", "canin domestication and humans"

Jag har valt ut de artiklar som jag ansett vara mest relevanta för mitt arbete, genom att läsa abstract i flera artiklar. När jag tyckt att abstract verkat bra har jag läst hela artikeln.

Jag har valt att begränsa mitt arbete genom att inte fokusera så mycket på anknytning mellan hund och människa

LITTERATURÖVERSIKT

1. Domesticering

Hundens (*Canis lupus familiaris*) ursprung är från vargen (*Canis lupus*). Vargen är en predator, och förr i tiden jagade människor djur för att överleva. Därför konkurrerade vargen med människan för att få tag i bytesdjur. Trots detta är vargar de enda djur som har tämjts av förhistoriska människor (Perri, 2016). Forskarna har fått en bättre uppfattning av hundens historiska och genetiska process under domesticeringen genom att studera hundens genom (Bridgett von Holdt et al. 2010). Forskarna undersökte sekvensvariationen i mitokondrie DNA bland 654 domesticerande hundar. Även om data tyder på flera urmödrar ibland vargarna, kom man fram till att mer än 95 % av alla sekvenser tillhörde tre fylogenetiska grupper som hade likande frekvenser, vilket tyder på ett gemensamt ursprung från en enda gen-pool för alla hundpopulationer. Det ses en större genetisk variation i Ostasien än i andra regioner, och den fylogenetiska variationen tyder på ett Ostasiatisk ursprung av den domesticerande hunden- cirka 15.000 år sedan (Savolainen et al. 2002). Hundar har visat sig vara mer känsliga (känslighet tolkas som ett djurs mottaglighet för en viss stimuli) för mänskliga sociala signaler, än sin närmaste släkting som är vargen, och människans närmaste släkting som är schimpansen (*Pan troglodytes*) (Udell et al.2009). Dessa fynd tyder på att under domesticeringsprocessen har hundar valts ut för en uppsättning av sociala kognitiva förmågor som gör det möjligt för dem att kommunicera med människor på ett unikt sätt (Hare et al. 2002).

2. Vad är relationen mellan hund och dess ägare?

För att ge hunden ett bra liv är relationen mellan hunden och dess ägare är viktig. Relation är samspelet mellan två individer. Relationens kvalitet kan påverkas av direkta eller indirekta effekter. Direkta effekter är dag till dag interaktion, och indirekta effekter är externa faktorer som kommer att förändra individens fysiologiska och psykiska tillstånd, och därmed påverka relationen (Rehn & Keeling 2016). Om relationen mellan de två individerna är bra, kan det bildas en bindning och därför jämföras begreppet ”bindning” med ”relation” i antrozoologisk litteratur. Den bindningen definieras som ”en stark bindning som skapas mellan två individer, där partnern är viktig och unik och kan inte ersättas med någon annan (Ainsworth, 1989)”.

Hundar har förmåga att skapa en anknytning med sin ägare. Hur stark den anknytningen kommer att bli varierar och är individuellt. Det beror t.ex. dels på hundens genetiska bakgrund eller hundens tidigare erfarenhet (Rehn & Keeling 2016). Bindningen kallas för anknytning endast om individen visar vissa beteendemönster såsom säkerhet (security), anslutning (proximity) och komfortabel sökande (comfort seeking) (Prato et al. 2003).

2.1. Studier som har gjorts för att studera relation mellan hund och dess ägare

Forskarna har använt sig av beteendeobservationer för att studera relationen mellan hunden och dess ägare. Enligt en studie som Feurebacher (2016) har gjort, visade det sig att hundar

har lika stark anknytning med sina ägare, såsom föräldrar har med sina spädbarn. De är mer sociala med sin ägare och de accepterar mer att bli matade av sin ägare, jämfört med hur de är med främmande människor – alltså hundarna kan vägra äta mat som främmande människor erbjuder (Feurebacher, 2016), (Prato et al. 2003). Hundens anknytning är starkare till den person i familjen som tar ut hunden för promenader. Detta tyder på att relationen mellan hunden och dess ägare kan byggas på flera olika sätt (Mariti et al. 2011). När en hund som har en god anknytning till sin ägare utsätts för ett miljöbyte ser man att hunden håller sig i närheten av sin ägare vilket har en lugnande effekt på hunden (Wedl et al. 2010). När hunden utsätts för en stressande eller hotfull situation tillsammans med sin ägare kommer tryggheten till ägaren att sänka hjärtfrekvensen (som höjts på grund av situationen) jämfört med om den är ensam (Gasci et al. 2013).

2.2. Fysiologi

Det är olika neuropeptider (bl.a oxytocin) och olika fysiologiska parametrar som har betydelse för hundens sociala beteende och för bindningen som skapas mellan hunden och dess ägare. När studier görs av forskare för att studera den bindningen mäter de bl.a oxytocin, kortisol och hjärtfrekvensen. Jag tänkte endast nämna de tre fysiologiska parametrarna, eftersom det är vanliga parametrar som forskarna utgår ifrån, och inte gå in så djupt i fysiologin i denna litteraturuppsatsen.

1.2.1. Oxytocin

Oxytocin är en neuropeptid som syntetiseras i hypotalamus hos däggdjur och reglerar många former av socialt beteende och kognition (Romero et al. 2014). Den kommer att binda till receptorer som finns i det olfaktoriska systemet, limbiska systemet, hjärnstammen och ryggmärgen som kommer att reglera det reproduktiva och autonoma nervsystemet (Carter, 1998). Djur kan endast producera endogent oxytocin, men för att kunna studera beteendet har många forskare injicerat exogent oxytocin. Vid en interaktion mellan hunden och dess ägare kommer endogent oxytocin att frisättas från båda (Romero et al. 2014)

Endogent oxytocin:

Endogent oxytocin är en viktig faktor som kommer att främja bindningen i en relation till exempel mellan foster och mamma, och mellan partners, vilket kommer att leda till en behaglig social interaktion (Romero et al. 2014). Oxytocin kan påverka relationen mellan hund och människa. Vid en lugn och positiv interaktion av människan med sin hund, har man sett ökande nivåer av oxytocin. Ju mer interaktion ägaren har med sin hund och ju närmare de kommer med varandra dagligen (till exempel om de pussas) desto mer oxytocin frisätts från båda, vilket kan leda till en starkare bindning (Rehn & Keeling 2016).

Exogent oxytocin:

Efter paranasal injicering av exogent oxytocin, observerades en ökning av oxytocin i plasma koncentrationen och en minskning i hjärtfrekvensen. Hundarna som var med i studien visade högre socialt beteende och orientering både när de interagerade med människor och med andra djur jämfört med om man injicerade placebo (Romero et al. 2014).

2.2.2 Kortisol

Miljörelaterade stressfaktorer till exempel aggression med andra hundar eller en hotfull situation för hunden förekommer hos hundar, och då har kortisol använts som en indikator för att mäta stressen. Man kan använda kortisolsalivtest som en indikator för att mäta akut stress (Mongilo et al. 2013). När ägaren tillämpar en lugn och taktill stimulering sjunker kortisolnivåerna. Det har visats sig att när ägaren var närvarande vid stressande situationer för hunden, var kortisolnivåerna låga (Rehn & Keeling 2016).

2.2.3. Hjärtfrekvensen

Den absoluta skillnaden i aktiviteten i det sympatiska och parasympatiska autonoma nervsystemet kan uppfattas genom hjärtfrekvensen (HR). Hjärtfrekvensvariabiliteten ger en mer detaljerad bild av deras kontinuerliga samspel. Det har visats sig att HRV är en mer subtil indikator på en individs mentala upphetsning än HR (Sroufe & Waters 1977). Det vill säga att vid separationen av ägaren kommer HRV att öka men inte HR (Sroufe & Waters 1977 ; Rehn & Keeling 2016).

3. Hur påverkas relationen mellan hund och ägare utifrån hundens ålder?

Ålder är en faktor som kan påverka relationen mellan hunden och ägaren. För att relationen ska vara så stark som möjligt måste hunden ha genomgått en bra socialiseringsprocess. Ålder är en avgörande faktor för socialiseringsprocessen.

3.1. Valp

En avgörande faktor för att det ska skapas en stark relation mellan hunden och dess ägare är valpens socialiseringsprocess. Den bör börja några dagar efter födseln och fortsätta tills hunden är vuxen (Howell et al. 2015).

3.1.1. Prenatal Period

Redan i den prenatala perioden kommer valpens beteendemässiga utveckling att börja, därför är det viktigt att tiken har en så lugn dräktighet som möjligt. Om tiken blir påverkad under dräktigheten av miljön, t.ex. stress eller trauma kommer det att påverka avkommans beteende med emotionella störningar såsom otrygghet och rädsla i vuxen ålder (Serpell, 1995). De stimuli som tiken får från omgivningen under dräktigheten kommer den att svara med hormonella förändringar som kommer att passera placenta (moderkakan), vilket kommer att påverka fostrets endokrina tillstånd och hjärnans utveckling. Det finns flera hypoteser om vad stress kan göra under dräktigheten. De flesta forskarna påstår att stress kommer att aktivera tikens HPA-axeln (hypotalamus-hypofys-binjure), vilket kan komma att leda till ökande glukokortikoidkoncentrationer i plasma vilket kan påverka fostrets hjärnutveckling. Det kan också eliminera eller dämpa testosteron hos hanfoster. Det finns diskussioner om att stress kan även aktivera moderns sympatiska binjuremärg systemet, vilket kommer att undertrycka moderns könshormon sekretion, vilket kan leda till störd steroid aktivitet hos fostret. Neuroendokrina vägarna kan vara en orsak till beteendeproblem under den prenatala perioden (Sachser et al. 2013) därför är det viktigt att tiken har en lugn dräktighet (Serpell, 1995).

3.1.2. Neonatal period

Valpens neonatala period varar tills den är ca 13 dagars gammal. Valparna diar väldigt mycket och ett problem är att hormoner kan passera genom mjölken och påverka valparnas beteendeutveckling. Vissa beteendeproblem har påvisats i vuxen ålder på grund av en ökad

HPA aktivering till stressorer som har orsakats av att tiken inte slickar valparna tillräckligt mycket under den neonatala perioden (Sascher et al. 2013). För att en stark relation ska skapas måste valparna hanteras av tiken och människor, och det ger en positiv påverkan på beteendet i vuxen ålder; till exempel lättare hantera stress, en bättre inlärningsförmåga, och det kommer att underlätta socialiseringsprocessen senare (Serpell, 1995).

3.1.3. Primära perioden

Den primära perioden vara tills valpen är ca 3 veckor och är en kombination av nyföddhets – och övergångsperioden. Valpen är väldigt ung och helt beroende av sin mor, men det finns tecken på att olika taktila upplevelser under den tiden kan påverka senare beteende. Trots att valpen varken kan se eller höra, är den mänskliga hanteringen väldigt viktigt för valpens senare sociala beteende (Serpell 1995).

3.1.4. Socialiseringsperioden

Valpens socialiseringsperiod pågår när den är 3-16 veckor. Under denna period är valpen inte lika beroende av sin mor och kommer därför börja socialisera sig, genom att interagera med kullsyskon. I början av denna period när valparna kommer i kontakt med människor för första gången kan de bli stressade men detta upphör ganska snabbt (Howell et al. 2015). Perioden är väldigt känslig för att valparna är mest anpassningsbara till den sociala miljön och hundens känslomässiga anknytningar kommer att utvecklas. Det är viktigt att valpen kommer i kontakt med sensoriska stimuli, annars kommer nervsystemet inte kunna reagera ”normalt” i nya stimuli i framtiden vilket kommer att leda till beteendeproblem (Scott, 1964). Det har visats sig att valpar som inte har haft mänsklig kontakt tills de fyllt 14 veckor kan inte utveckla en normal relation med människor senare i livet (Howell et al. 2015). Denna period är väldigt viktig för hundens sociala beteende, men den exakta socialiseringsperioden för hunden kan ha individuella skillnader, därför vet man inte om det är en avgörande tid för att utveckla en anknytning med sin ägare (Scott, 1964). Socialiseringstiden är inte avgörande för hur länge den ska hålla för att skapa en bra relation mellan hund och ägare, men den måste absolut inte sluta vid 14-16 veckors ålder, den måste fortsätta tills hunden blir äldre (Howell et al. 2015).

3.1.5. Juvenila perioden

Juvenilperioden brukar pågå tills hunden är könsmogen. Under denna period är det viktigt att hunden exponeras för många erfarenheter som den sannolikt kommer att stöta på under resten av sitt liv. Det som hunden utsätts för under denna period kommer att påverka hundens beteende under resten av livet. T. ex kan nya möten med människor ha positiva effekter på hundens beteende vilket kan leda till en stark och lugn relationen senare i livet (Howell et al. 2015). Det har visats sig att störningar i sociala aktiviteter vid den här tiden kommer att leda en förändring av beteendet, den centrala neurala och neurokemiska aktiviteten samt i den neuroendokrina stressresponsen (Sachser et al. 2013). Det är viktigt att notera at hundens socialisering inte slutar när socialiseringsperioden är över det vill säga vid 16 veckors ålder utan den fortsätter in i den juvenilaperioden och även i hundens vuxna ålder (Howell et al. 2015).

3.1.6. Studier som visar hur viktigt mänsklig hantering är för valpen

En tidig mänsklig hantering är väldigt viktigt för att hundens beteende ska utvecklas normalt.

För att forma ett normalt beteende senare i livet, spelar hundens tidigare erfarenheter en viktig roll. Om de tidigare erfarenheterna är ”bra” kan det minska sannolikheten att problematiska beteende, såsom aggression, inträffar i framtiden och på så sätt ge en bättre relation mellan hund och ägare (Howell et al. 2015). Fel hantering eller dåliga erfarenheter under valpens första veckor kan leda till beteendeproblem senare, vilket kan påverka negativt hundens relation till sin ägare (Fallani et al. 2006). Ett exempel på dåliga erfarenheter som kan påverka beteendet senare i livet, är hundar som har utsatts för ett obehagligt ljud, till exempel åska när de var yngre än 4 månader kommer att visa rädsla mot detta ljudet även i en vuxen ålder (Howell et al. 2015). Vid en studie som gjordes för ledarhundar, visades sig att det var svårare för hundar som hade bott i en kennel upp till 12 veckor ålder eller mer, att socialisera sig med människor och bli ledarhundar, jämfört med de som adopterades tidigare (Fallani et al. 2006). Andra studier har visat att hundar som inte kommit i kontakt med människor än uppfödaren förrän de var 1 år gamla inte kunde göra spårningsövningar med människor, medans hundar som var i kontakt med andra människor fram tills de var 4 månader gamla, kunde lära sig spårningsövningar (Howell et al. 2015). Dessa studier visar hur viktigt det är med en tidig socialisering av hunden med människan, så att en stark relation skapas (Howell et al. 2015).

3.2. Vuxen Hund

Det är svårt att definiera i vilken ålder en hund är vuxen. När hunden har genomgått den juvenila perioden och är könsmogen, brukar man kalla den för vuxen (Howell et al. 2015). Vissa studier tyder på att hundar är ”ungdomar” när de är ca 18 månader - 2 år, och då borde den sociala mognaden sluta. Det kan dock variera, hos vissa hundar kan den sociala mognaden nås efter de har fyllt 3 år (Landsberg et al. 2003 & Bailey 2008).

3.2.1. Strange situation test (SST) hos vuxna hundar

I de följande två exempel har Valsecchi et al. 2010 och Mongillo et al. 2013 gjort SST-strange situation test, vilket är studier där hunden utsätts till en obekant/ny miljö/människa. Dessa studier har gjorts hos vuxna hundar för att studera relationen mellan hunden och dess ägare.

Första studien som Valsecchi et al. (2010) har gjort, handlar om ledarhundar för blinda. Anledningen till att jag tar upp den studien är för att ledarhundar kommer till sina ägare när de är vuxna, och på så sätt kan relationen med dess ägare att studeras. Hundar som ska ges till blinda kommer antingen från vanliga uppfödare eller från avel som är just för det. Sedan åker de till en skola där utbildningen kommer att ske. När valparna är cirka 40 dagar gamla ges de till puppy walkers tills de är 12 månader. Under denna tid kommer den tillbaka regelbundet till skolan för att bekanta sig med platsen och tränaren. Vid 12 månaders ålder börjar utbildningen som håller på i ca 6-8 månader och sedan tilldelas hundarna en ägare, det vill säga de blir ledarhundar. När ledarhundarna bott cirka 1 år med sin nya ägare kom de tillbaka till skolan för att utvärderas. Hundarna testas tre gånger i olika perioder under utbildningen. Det första testet genomfördes innan utbildningsprogrammet när hundarna var 11-15 månader gamla, andra testet genomfördes efter 4 månaders träning och det sista testet genomfördes efter mer än ett års tjänst som ledarhundar (vid 36 månaders ålder). Varje test videoinspelades, och hundarnas beteende utvärderades av observanterna. Resultaten visade att vid 11 månaders ålder så uppvisade hundarna en stark lekaktivitet och en begränsning i anknytnings figuren med ägaren. Under separationen från puppy walkern så riktades hundarnas beteende mer mot en främmande människa som kunde erbjuda något som hunden

gillade än mot att ägaren gick ut ur rummet. När samma hundar testades vid vuxen ålder efter att de hade bott med sin blinda ägare under ett år, visade hundarna inget intresse för den främmande personen och försökte återvinna kontakt med sin ägare. Denna studien kommer till slutsatsen att anknytningsfiguren inte är klar förrän hunden har fyllt ca 3 år (Valsecchi et al. 2010).

Ytterligare en SST gjordes av Mongillo et al. (2013) i två olika grupper av hundar. Ena gruppen var yngre än 7 år och den andra var äldre än 7 år. För att undvika faktorer som skulle kunna påverka hundarnas beteende under testet, så genomgick alla hundar en vanlig fysisk undersökning med beteende bedömning och hundarna som ingick i studien var äldre än 16 månader och hade bott med sina nuvarande ägare i minst 6 månader. Hundarna i båda grupperna levde med små familjer och hade regelbundna kontakter med andra människor. Hundägaren, i båda grupperna, spenderade ungefär lika mycket tid med sin hund. Beteendet registrerades i båda grupperna vid närvaro av sin ägare, vid separation från sin ägare och vid återförening med sin ägare. Båda grupperna uttryckte tydliga mönster av anknytning till sina ägare. Under återföreningen uttryckte båda grupperna samma beteendemönster. Den äldre gruppen visade starkare beteendeförändringar under separationen och när ägaren var närvarande jämfört med de yngre hundarna. De yngre hundarna var villigare att hälsa på nya personer, det vill säga visade större intresse, för nya personer, under separationen jämfört med de äldre hundarna. I den äldre gruppen sågs att de sökte mer fysisk kontakt med ägaren, och visade mindre intresse för en okänd person under separation från sin ägare. De yngre hundarna hade en signifikant mindre ökning av salivkortisolhalter efter SST. Därför har forskare kommit fram till hypotesen att hundar klarar mindre effektivt känslomässig stress senare i livet, som är orsakad av en mild social utmaning (Mongillo et al. 2013).

3.2.2. Adoption från djurhem

Hundhem blir varje år mer och mer överbelagda. George Kritikos säger att ett hundhem på Rhodos i Grekland har just nu 320 hundar, medan de har plats endast för 70 hundar. Adoption av en vuxen hund (från hundhem) kräver tid och hunden måste kunna anpassa sig och börja trivas i sitt nya hem. Det är väldigt vanligt att beteendeproblem uppstår efter adoption från hundhem. Minst 25 % av alla adopterade hundar visade beteendeproblem inom den första månaden. Det är oklart om det handlade om riktiga beteendeproblem eller om det var en jämförelse mellan beteendet hos en ”normal” hund, i relation till orealistiska förväntningar hos den nya ägaren. Sådana problem utgör 90 % av orsaken, till varför hundar lämnas tillbaka till djurhem. I studier visas att över 10 % av alla adopterade hundar returneras inom 2 månader och i andra studier att 20 % returneras. Återlämnade hundar anses vara beteendemässigt osunda och därför avlivas de när de kommer tillbaka till djurhemmet (Marston et al. 2003).

Beteendeproblem som har rapporterats efter adoption av vuxen hund redovisas i följande studie av Wells & Hepper (2000). Det skickades enkäter till ägare, efter en månads adoption. 556 personer besvarade enkäten d.v.s. 37 %. Av alla de beteendeproblemen som rapporterades var rädsla det vanligaste. Men även sexuella problem, överdriven aktivitet eller skällande förekom. Vuxna hundar visade större aggression mot andra hundar. Vuxna hanar visade mer oacceptabla beteende än tikar. Hundar som var i den juvenila åldern visade överdriven aktivitet och vokalisation. Valpar uppvisade mindre oacceptabla beteende än vuxna, oavsett kön (Wells & Hepper 2000). Ytterligare beteendeproblem som har påvisats efter adoption, var att dra i koppel, olydnad, och bil-relaterade problem. Dessa problem kan inte kallas beteendeproblem, det handlar mest om att hundarna inte har blivit tränade på att

bete sig normalt under dessa situationer (Marston et al. 2003)

4. Hur påverkas relationen mellan hund och ägare beroende på hundens kön?

Det är väldigt svårt att hitta vetenskapliga artiklar för att belysa denna frågeställning vilket gör att det kommer att användas även populärvetenskapliga artiklar.

Hanar är mer dominanta och kan visa mer aggressiva beteende medan tikar är mer lydiga och lättare att träna de lära sig saker (Howell et al. 2015). Men enligt denna studien verkar det inte finnas någon könsskillnad i socialiseringsutvecklingen trots att hanar är större och därför svårare att hantera (Howell et al. 2015). Enligt en studie som Rooney & Bradshaw (2004) gjorde för att bedöma om det fanns könsskillnader i hundens beteende var aggression den enda egenskapen som visades förekomma mycket mer hos hanar.

Det är vissa som påstår att man inte ska välja en hund utifrån könen, utan fokusera på hur hunden är som individ. Tikar kan vara mer självständiga, lekfulla och lydiga även vid äldre ålder jämfört med hanhundar som kan t.ex. vara svåra att hantera när den kommer i kontakt med en tik som löper. Hanhundar blir ofta mycket större och starkare än tikarna vilket kan göra dem svårare att hantera för barn och äldre. Vissa påstår att om man vill tävla med hunden är det bättre att välja en hane eftersom tikar inte tillåts tävla när de löper medan om man vill använda hundar för jakt är tikar bättre eftersom de inte blir lika lätt distraherade som en hane skulle bli om en tik löper (Hundvalpar.nu, hundar- att välja kön på din valp).

DISKUSSION

Det är väldigt viktigt med en fungerade relation mellan hunden och dess ägare. En stark relation är inte alltid en anknytning. Det behöver alltså inte skapas en anknytning mellan hunden och dess ägare för att det ska kunna skapas en stark relation. Den viktigaste faktorn som kännetecknar anknytning är säkerheten (Prato et al. 2003). Ju mer tid ägaren spenderar med hunden desto starkare relation kommer att skapas (Rehn & Keeling 2016). Därför är det viktigt att spendera mycket tid med hunden både när den är valp och som vuxen. George Kritikos säger att misslyckade relationer mellan hund och ägare, kan leda till beteendeproblem hos hunden såsom aggressivitet eller rädsla och det är en av de vanligaste orsakerna till varför människor lämnar bort sina hundar. För att undvika det problemet, måste ägaren vara medveten att det krävs mycket tid för att skapa en bra relation. Uppfödaren måste också vara medveten om, och främja, en lugn dräktighet och en tidig socialisering (Serpell, 1995).

Socialiseringen bör börja några dagar efter födseln och fortsätta tills hunden är vuxen. Därför har både uppfödaren och ägaren ansvaret för detta. Uppfödaren har ansvar för den prenatala, neonatala och tidiga socialiseringsfasen upp till 8-12 veckor (Howell et al. 2015). Uppfödaren ska se till att tikens dräktighet är så lugn som möjligt så att tiken inte blir stressad och hormonerna överförs till valparna, vilket påverka deras beteende senare i livet (Serpell, 1995). Uppfödaren har också ansvar att se till att valparna kommer i kontakt med människor så tidigt som möjligt vilket kommer att underlätta valpens socialisering. Hundar som blev lämpligt socialiserande som valpar visar mindre oönskade beteende som vuxna, och har det lättare att engagera sig i sociala arrangemang med människor. Om hunden inte socialiseras med människor och andra djur under hela sin utveckling kan det leda till problematiska beteende i vuxen ålder, såsom aggression vilket kommer att leda till att relationen mellan hunden och dess ägare blir problematisk (Howell et al. 2015).

Ägaren har också ett stort ansvar för relationen som kommer att skapas mellan dem. Ägaren

har ansvaret från att hunden kommer hem, vid socialiseringsperioden, fram tills den är vuxen. När valpen har kommit till sitt nya hem är det ägarens ansvar att använda rätt stimuli och kärlek för att skapa en bra relation. Ägaren ska inte sluta socialisera hunden när den är vuxen. Hunden måste utsättas till många stimuli så tidigt som möjligt och detta är ägarens ansvar. Ägaren ska fortsätta socialiseringen under hela livet. Studier har visat att yngre djur har lättare att anpassa sig till nya människor och miljöer jämfört med äldre hundar som blir stressade av det (Mongillo et al. 2013). Det betyder inte att vuxna hundar inte har någon chans att skapa en bra relation med sin nya ägare om de blir adopterade men det kanske kräver lite mer tid än om hunden varit yngre.

Jag har kommit till slutsatsen att det är viktigt att hunden har socialiserats ordentligt när den var valp, för då ökar chansen för en bättre relation med ägaren. Om en hund adopteras i vuxen ålder, och den har vuxit upp i en bra miljö, med mycket kärlek och stimuli då kommer hunden att vara öppen att träffa nya människor och miljöer vilket kan leda till en stark relation med sin nya ägare, om den nya ägaren fortsätter och socialisera hunden under hela hundens liv. Eftersom socialiseringsprocessen aldrig slutar har ägaren eget ansvar att bygga en bra relation med hunden.

Något man måste tänka på som hundägare är att om både du och uppfödaren har gjort det bästa ni kan för att socialisera hunden, och det fortfarande uppstår problem med relationen kan det också bero på andra orsaker. Om man inte lyckas skapa en stark relation med sin hund eller att hunden uppvisar oönskade beteende behöver det inte endast bero på en dålig socialiseringsprocess. Det kan även bero på att hunden har fysiska hälsoproblem, eller psykisk ohälsa. Det kan innebära att hunden inte kommer att kunna socialisera sig, och inte kommer att kunna förstå vad ägaren förväntar sig. Detta kommer att leda till att hunden blir stressad, vilket kommer att resultera i ännu fler oönskade beteenden (Howell et al. 2015). Det behöver alltså inte alltid vara uppfödarens eller ägarens fel när beteendeproblem uppstår.

Adoption av vuxen hund från djurhem, kan leda till beteendeproblem och problem i relation mellan hund och dess ägare, om den har varit uppvuxen i en sådan miljö där hundens socialiseringsprocess har blivit negativt påverkad (Marston et al. 2003).

Det har varit svårt i denna litteraturstudie att hitta vetenskaplig information för min frågeställning ”val av kön hos hunden, påverkar det relationen?”. Det enda vetenskapliga stödet som finns är att det finns vissa beteende som kännetecknar hanar och vissa beteende som kännetecknar tikar (Rooney & Bradshaw 2004). Exempel på sådana beteende kan att aggression förekommer mest hos hanar än hos tikar, men om hunden har genomgått en ordentlig socialiseringsperiod kan dessa beteende inte vara en avgörande faktor för en negativ påverka i relationen mellan hunden och dess ägare. Det verkar inte finnas någon könsskillnad i socialiseringsutvecklingen, därför borde val av kön inte påverka relationen mellan hunden och dess ägare (Howell et al. 2015). Vissa slutsatser har dragits efter att jag läst populärvetenskapliga artiklar, och utifrån en egen uppfattning. Vissa populärvetenskapliga källor påstår att det inte kommer att skapas en starkare relation om man är kvinna och köper en hane eller tvärtom. Det har att göra hur man är som person, och om man köper hunden för ett specifikt syfte. Till exempel om man gillar att tävla med hundarna och man köper en hane då kan man tävla närsomhelst utan begränsningar (pga. löpet), och spendera mer tid med hunden. Tikar som löper kan endast tävla i utställningstävlingar och jaktprov endast vid enskild start. Om man gillar att vara hemma och mysa då kan en tik passa bättre eftersom hon har det lättare att lära sig nya saker, är lugnare osv. Om det skapas en stark relation mellan hunden och dess ägare har alltså inte med könen att göra, det har mest med bådas personlighet att göra och om hunden har genomgått en ordentlig socialiseringsperiod.

Slutsats

För att det ska skapas en stark relation mellan hunden och dess ägare är det viktigt att hunden ha haft en ordentlig mänsklig hantering och socialiseringsperiod från och med att den är valp tills den är vuxen. Hundens socialiseringsperiod stannar alltså inte när hunden är valp. Om hunden har en bra ”socialiseringsgrund” kan relationen mellan hunden och dess ägare bli lika stark oavsett om adoptionen sker när hunden är valp eller vuxen. Val av kön är inte en avgörande faktor för att påverka hur stark relationen mellan hunden och dess ägare kommer att bli. Det finns vissa beteende som kännetecknar hanar, och vissa beteende som kännetecknar honor. Dessa beteende är dock inte avgörande för att påverka relationen mellan hunden och dess ägare eftersom det inte ses någon könsskillnad i socialiseringsprocessen.

LITTERATURFÖRTECKNING

Ainsworth, M.D.S. (1989). ATTACHMENTS BEYOND INFANCY. *American Psychologist* 44(4), 709-716.

Emmanuela Prato- Previde, Deborah Mary Custance, Caterina Spiezio, Francesca Sabatini (2003). Is the dog – human relationship an attachment bond? An observational study using Ainsworths strange situation. *Applied Behaviour* 140 (2), 225-254.

Fallani, G., Previde, E.P. & Valsecchi, P. (2006). Do disrupted early attachments affect the relationship between guide dogs and blind owners? *Applied Animal Behaviour Science* 100(3-4), 241-257.

Feuerbacher, E.N. & Wynne, C.D.L. (2016). Application of functional analysis methods to assess human-dog interactions. *Journal of applied behavior analysis* 49(4), 970-974.

Gacsi, M., Maros, K., Sernkvist, S., Farago, T. & Miklosi, A. (2013). Human Analogue Safe Haven Effect of the Owner: Behavioural and Heart Rate Response to Stressful Social Stimuli in Dogs. *Plos One* 8(3).

Haren, B., Brown, M., Williamson, C. & Tomasello, M. (2002). The Domestication of Social Cognition in Dogs. *Science* 298(5598), 1634-1636.

Hennessy, M.B., Voith, V.L., Mazzei, S.J., Buttram, J., Miller, D.D. & Linden, F. (2001). Behavior and cortisol levels of dogs in a public animal shelter, and an exploration of the ability of these measures to predict problem behavior after adoption. *Applied Animal Behaviour Science* 73(3), 217-233.

Howell, T.J., King, T. & Bennett, P.C. (2015). Puppy parties and beyond: the role of early age socialization practices on adult dog behavior. *Veterinary Medicine: Research and Reports* 6, 143-153.

Kate Reevell CCAB, M.C., KCAI & eller.

Leitner, P.S.Y.-p.Z.J.L.J.L.T. (2002). Genetic Evidence for an East Asian Origin of Domestic Dogs. *science* 298(5598), 1610-1613.

Mariti, C., Carlone, B., Borgognini-Tarli, S., Presciuttini, S., Pierantoni, L. & Gazzano, A. (2011). Considering the dog as part of the system: studying the attachment bond of dogs toward all members of the fostering family. *Journal of veterinary behaviour* Volume 6 (Issue 1), Pages 90–91.

Marston, L.C. & Bennett, P.C. (2003). Reforging the bond—towards successful canine adoption. *Applied Animal Behaviour Science* 83(3), 227-245.

Mongillo, P., Pitteri, E., Carnier, P., Gabai, G., Adamelli, S. & Marinelli, L. (2013). Does the attachment system towards owners change in aged dogs? *Physiology & Behavior* 120, 64-69.

Perri, A. (2016). A wolf in dog's clothing: Initial dog domestication and Pleistocene wolf variation. *Journal of Archaeological Science* 68, 1-4.

Rehn, T. & Keeling, L.J. (2016). Measuring dog-owner relationships: Crossing boundaries between animal behaviour and human psychology. *Applied Animal Behaviour Science* 183, 1-9.

Romero, T., Nagasawa, M., Mogi, K., Hasegawa, T. & Kikusui, T. (2014). Oxytocin promotes social bonding in dogs. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America* 111(25), 9085-9090.

Rooney, N.J. & Bradshaw, J.W.S. (2004). Breed and sex differences in the behavioural attributes of specialist search dogs—a questionnaire survey of trainers and handlers. *Applied Animal Behaviour Science* 86(1–2), 123-135.

Sachser, N., Kaiser, S. & Hennessy, M.B. (2013). Behavioural profiles are shaped by social experience: when, how and why. *the royal society* **Volume 368(issue 1618)**.

Scott, J.P. (1964). GENETICS AND THE DEVELOPMENT OF SOCIAL BEHAVIOR IN DOGS. *American Zoologist*4(2), 161-168.

Serpell, J. (1995). The domestic dog: its evolution, behaviour and interactions with people. Cambridge university press.

Sue Carter, C. (1998). NEUROENDOCRINE PERSPECTIVES ON SOCIAL ATTACHMENT AND LOVE. *Psychoneuroendocrinology* 23(8), 779-818.

Udell, M.A.R., Dorey, N.R. & Wynne, C.D.L. (2009). What did domestication do to dogs? A new account of dogs' sensitivity to human actions. *Biological Reviews* 85(2), 327-345.

Valsecchi, P., Previde, E.P., Accorsi, P.A. & Fallani, G. (2010). Development of the attachment bond in guide dogs. *Applied Animal Behaviour Science* 123(1-2), 43-50.

Von Holdt, B.M., Pollinger, J.P., Lohmueller, K.E., Han, E., Parker, H.G., Quignon, P., Degenhardt, J.D., Boyko, A.R., Earl, D.A., Auton, A., Reynolds, A., Bryc, K., Brisbin, A., Knowles, J.C., Mosher, D.S., Spady, T.C., Elkahloun, A., Geffen, E., Pilot, M., Jedrzejewski, W., Greco, C., Randi, E., Bannasch, D., Wilton, A., Shearman, J., Musiani, M., Cargill, M., Jones, P.G., Qian, Z., Huang, W., Ding, Z.-L., Zhang, Y.-p., Bustamante, C.D., Ostrander, E.A., Novembre, J. & Wayne, R.K. Genome-wide SNP and haplotype analyses reveal a rich history underlying dog domestication.

Waters, L.A.S.a.E. (1977). HEART - RATE AS A CONVERGENT MEASURE IN CLINICAL AND DEVELOPMENTAL RESEARCH. *Wayne State University Press* 23(1), 3-27.

Wedl, M., Schoeberl, I., Bauer, B., Day, J. & Kotrschal, K. (2010). Relational factors affecting dog social attraction to human partners. *Interaction Studies* 11(3), 482-503.

Wells, D.L. & Hepper, P.G. (2000). Prevalence of behaviour problems reported by owners of dogs purchased from an animal rescue shelter. *Applied Animal Behaviour Science* 69(1), 55-65.

Icke publicerat material:

Intervju av George Kritikos, 13/03/17. Rhodos, Grekland. Animal shelter in Rhodes.

Hundvalpar.nu. Att välja kön på din valp. (14/02/17) <http://hundvalpar.nu/hundar-att-valja-kon-pa-din-valp>